

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exempla, Divinæ Iræ, Per Opera Poenitentiae, Nobis Leniendæ

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1648

Capvt VI. In luuene, chirographum suum à malo Genio recipiente, docetur, nullum esse tantum peccatorem, quem immensa Dei potentia non possit in gratiam recipere, si velit agere pœnitentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52193](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52193)

huc nulla est, cum Petro, propria se in aliquam manu inscribit; æstimatque reuera magni, quod non flocci faciunt nisi desperati.

C A P V T VI.

IN IUVENE CHIROGRAPHVM SVVM A MALO GENIO RECIPIENTE DOCETVR, NULLVM ESSE TANTVM PECCATOREM, QVEM IMMENSA DEI POTENTIA NON POSSIT IN GRATIAM RECIPERE, SI VELIT AGERE POENITENTIAM.

I.
MISERICORDIAM
BY POTENTIAM
DEI CRE-
DENDAM
ESSE POENITENTI.
I. Reg. 22.
f.

DAVID rex peccantis pariter, & poenitentis fuit exemplum, vt, ob ipsam dignitatis eminentiam, tantò conspectius esset, quidquid de eo legeretur, tantoque libentiùs, qui eum peccantem sunt secuti, etiam poenitentem sequerentur. Ad poenitentiam autem eum multa pertraxerunt, nimirum Gad Propheta, conscientia & fœditas peccati, misericordiae & iustitiae Domini; sed imprimis diuina bonitas, potestas, & clementia, quae eum in spem veniæ erexit. Hinc cum per poenitentiam

rentiam volens se Deo submittere, dixit: *Nonne Deo subiecta erit anima mea?* tandem velut causam eius subiectionis adiecit: *Semel locutus est Deus, duo haec audivi, quia potestas Dei est, & tibi, Domine, misericordia.* Hæc duo per fidem Deus loquitur in anima peccatoris, ad viam reducendi; scilicet ad eò Deum esse misericordem, vt velit omnes homines saluos fieri, neque vllum adeò esse sceleratum, quem non velit in viam reducere salutis. Quod supra docuimus. Superest alia tentatoris machina, qua hominem ad desperationem impellit, vt ei suggerat, eò res illius venisse, siue ob inueteratam consuetudinem, siue ob enormitatem & multitudinem scelerum, quæ superat multitudinem arenæ maris, vt DEVS ei amplius non possit ignoscere. Nam & hoc significavit Cain dicens: *maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear.* Et perinde est, siue misericordia Deo, siue potestas negetur: vtraque est enim in se æqualis, & infinita. Et video non solum quosdam grauissimos peccatores in eam hæresin delabi, vt putent, credantque, Deum non posse nimis profundè lapsos educere de latu miseriæ; sed etiam quosdam pios, &

Psalm. 61. 16

Ibid. v. 120

Gen. 4. 13.

qui Dei potentiam infinitam profitentur, viros in ea opinione esse, vt saltem nobis de quibusdam generibus peccatorum sit desperandum, eosque in suis sordibus relinquendos, ne oleum & opera perdat. Ad hos quoque errore liberandos accipite exemplum, è quo, potentia diuinâ manifestè intellecta, ad eiusdem Dei clementiam recurrere, & quotidie dicere discatis: *Miserere mei, Deus.* Numquam enim hoc dicet, qui putauerit, frustra dici, Deumque non posse iuuare quosdam peccatores.

II.
S. Antonin p. 2.
Chron. c. 4. §. 1.
ex Vinc. c. 79 & de S. Basilio scripserunt Nazianzen. Nyssen. Hieron. Suidas, Philosterg. Theodoret. Amphilo- chius, &c.

S. Antoninus Arciepiscopus Florentinus, in parte 2. chronicorum, atq; ante eum alij testantur, eximia eruditionis, sanctitatis, & authoritatis Episcopum fuisse D. Basilium. Cui etiam multum opinionis addidit, quod sequitur Factum. Circa Anno Domini 370. imperante Valente, Casarez in Cappadocia, Proterius quidam erat, homo locuples, & prouecta ætate; qui, quia viribus defectus videbat, se orationi, & templis vacare amplius non posse, vnicam prolem seruitijs diuinis destinabat. Erat enim illi filia eximia venustatis, quam vnâ cum opibus statuerat Deo consecrare. Neque illa aliud cupiebat, iam spe plena, quòd mundi

mundi diuitias cum Christi thesauris, terram cum cælo, turbelas mentis cum serenissima tranquillitate commutauisset. O quàm incertæ sunt mortalium cogitationes? Quàm fideliter ille monuit? *Tene, quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam?* Apoc. 3. 12. Quot, quantique homines iam animo habitant apud Deum; & velut Angelus ille, qui posuit pedem suum dextrum super mare, Apoc. 10. 2. sinistrum autem super terram, dum corpore sunt in procelloso hoc mari, mente in cælo degunt; tamen consilia sua retractant; & coronam suam amittunt: aut certè Numini causam dant, ut eos sinat respicere retro, postquam manum suam jam ad crucis aratrum applicauerunt?

Neque tentator deest, qui semper excubat in exitium nostrum, & consilia coquit, ad pias hominum voluntates euertendas. Siue igitur puella illa indiligentiùs se custodiens, siue malus Genius virtuti eius inuidens, siue aliud quid in causa fuerit, magnam Virgo incidit in tentationem. Erat in eadem familia seruulus quispiam, qui oculos licentiùs in illam mittens cœpit oris in ea atque sermonis gratiam obseruare. Et flammam traxit, quasi qui stipulam igni ad-

III.
SERVI
AMOR.

K 3

mouisset.

mouisset. Cœpit igitur illius amoribus calescere, ardere, consumi. Nullam ille omisit occasionem Virginis aspiciendæ, enimuero etiam, per causam quamcumque, compellendæ. Illi, vbicumque poterat, officia sua deferebat: illi honorem quâ vultu; quâ gestu exhibebat: illi munuscula vel furto aliunde subducta donabat; vt proinde puellæ nimia honoris obseruatio suspecta videretur, & dexterè declinanda. Quid enim ingenua in homine seruo; quid opulenta in pauperculo; quid casta in impuro proco, & Dei sponsa in mancipio amaret? Itaque, quantum ambiebatur, tantum ipsa à lenocinante abhorrebat. In seruo autem contrarium eueniebat. Nam quò vidit illam magis refugere, eò ille magis negata cupiebat, incendium in dies augente Orco. In eo sitis vehementiùs accenditur, cui æstuantis potus negatur; ita *spes, quæ differitur, affligit animã*. Indomita bestia est amor, neque se carceribus sinit cohiberi, neque habena rationis refrænari: & vbi humanis destituitur auxilijs; vel Tartareos querit auxiliares.

IV.
PACTVM
MAGICVM,

Quamobrem cum hominis & dæmonis mancipium videret, se actum agere, more multo.

multorum præ amore insanientium, in-
quisivit ubique de philtro puellæ dando,
vel arte quacumque illam incendendi. Au-
dijt ab aliquo, esse non procul, qui ipsos
posset dæmones adiurare, eisque mandata
dare, atque ab illis quiduis impetrare.
Hunc adijt, eiusque opem flagitavit, pa-
cto pretio. Tunc incantator assidens in
Musæo, arreptoque calamo epistolam ad
Stygiæ principem exaravit; eamque ser-
uo tradidit, jussu, nocturno tempore, exi-
re extra mœnia civitatis, atque super mo-
numentum Ethnici cuiusdam stare, episto-
lamque extenta manu sursum in aërem e-
leuare, ac tradere spectro ad eum locum
venturo. Mirabilis hominum est cæcitas,
centies audiunt documenta salutis, & vix
semel tandem parent. Ast ubi artes super-
stitiosæ, magicæ, Tartaræ suggeruntur,
illico obediunt. Facta igitur nocte, extra
urbem processit servus, & epistolam, au-
dax tabellio, tumulto nominato insistens,
malo Genio porrexit; qui illico adfuit,
litteras aperuit, & legit. Eis perlectis, ser-
vum in hunc modum est allocutus: Intel-
ligo, cur ad me veneris: auxilium à me pe-
tis, & vis, ut faciam te quoque à puella

amari, sicut tu illam deperis. At, si opera à me flagitas, credis eam tibi à me posse præstari? Credo, inquit ille. Tum rursus veterator, Credis ergo, me esse Deum tuum? Credo, ait ille. Abrenuntias Christo? Abrenuntio Christo. Abrenuntias Matri eius? Abrenuntio. Abrenuntias omnibus Sanctis? Abrenuntio omnibus Sanctis. Abrenuntias omnibus Ecclesiæ Sacramentis? Abrenuntio omnibus Ecclesiæ Sacramentis. Execraris ergo Deum, & omnia diuina? Execror omnia diuina cum Deo, inquit. Et hoc propter vnus puellæ amorem. Usque adeò indomita libido abducit homines longè à cælo. Hæc postquam à seruo obtinuit cacodæmon, voluit sibi cautionem præstari; ita ergo eum est allocutus, Perfidi estis vos Christiani, qui quando mea opera egetis, ad me venitis, mihi vos, & animam vestram obligatis; postquam autem voto vestro potiti estis, atque desideria vestra expleuistis, ad Christum vestrum reuertimini; benignè vos ille recipit. Si igitur vis, vt petitioni tuæ annuam, necesse est chirographo rem firmari: in quo volo, vt voluntarium abnegati Christi, & baptismi, & totius huius professio-

nis negotium clarè exprimas. Hac enim charta mihi opus erit, in die Iudicij. O quanta est mortalium cæcitas! cùm Deus aliquid à nobis exigit, etsi exiguum sit (ipso dicente, *ingum meum suauis est, & onus meum leue*, & alio; *mandata eius grauias non sunt*) quas non inueniunt excusationes, tergiversationes, querelas? ast quando Acheronticus tyrannus aliquid mandat, licet contra rationis normam, contra naturæ leges, vt homicidia, veneficia, idololatrias, ibi nulla est difficultas, dummodo obtineatur, quod petitur, quiduis vicissim illi promittitur. Itaque seruus Proterij, vt etiam diaboli seruus fieret, proprio sanguine, nomen, professionemque suam in chartam consignatam capitali humani generis hosti tradidit, ex hominis seruo, seruus diaboli, ex Christiano magus factus.

Hic iam discite, arcana Dei iudicia timere, quæ sæpe etsi mira sunt, semper tamen sunt iustissima. Nullum de Proterij filia vitium, in historia, magnæ virtutes indicantur. Erat bene educata: habebat piæ parentem, volebat Christo æternam consecrare virginitatem; & tamen à Deo potestati diaboli traditur. Quippe Spiritus

K 5

forni-

Matth. 11

30.

1. Ioan.

5. 5.

V.

DAEMONIS

INPV-

ELLAM

POTESTAS

fornicationis, pleno agmine ex Auerno citati, & à principe dæmoniorum in puellam immissi sunt. Cœpit igitur illico puella iam alias in corde versare cogitationes; seruum non fugere, sed quærere, cum eo colloquia miscere, atque ita tota in eum exardescere, vt dissimulatione omni posita, haud secus ac Spiritu damnato infessa, coram patre, se in terram proiicere, & furere cogeretur. Misertus est gnatae pater; neque filia ambagibus vsa est; sed elata voce clamauit: Misereatur mei, sum enim in tormento, quia vror, & ardeo; non possum hanc ampliùs pati flammam: vel iunge me seruulo isti in matrimonium, vel morior. Expalluit pater, & rogauit, etiam atque etiam, ne à pristino mentis proposito resili-ret: præstare utique Christi Domini, quàm serui mancipijque esse sponsam. Surda cane-batur; seruum volebat. Postquam autem vidit parens, frustra se esse, nuptias dissuaderi non posse, saltem id conatus est efficere, vt animum appelleret ad nuptias honestiores. Sed saxo loquebatur. Nullum illa alium audire, nullum alium se velle, quàm seruum, clamitabat. Quid faceret miser? Consultius iudicabat;
filiam

filiam seruo, quàm morti tradere. Itaque consentit in nuptias, quamuis animo multùm reluctante. Apparantur nuptiæ, &, obstupescente tota ciuitate, celebrantur.

Nemo diaboli ope nitatur, qui vult felicem negotiorum suorum exitum; non cupit ille hominibus bene esse. Quocirca & puellæ illi non diu benè fuit. Multa in eius marito deprehendebantur, quæ suspicionem ciebant. Inter quæ etiam fuit, quòd numquam videretur accedere ad sacram synaxin; immo quòd sollennia officia, conuersiones, aliaque quæ in templo ad diuinum cultum instituebantur, apertè declinaret. Fuerunt igitur, qui ad coniugem eius accederent, dicerentque: Nostinè qualem nacta sis maritum? nempe hominem minimè Christianum. Neque enim quidquam facit, quod Christianum decet. Dum alij in templo orant, aut domi dormiunt, aut foris ludunt, aut alicubi bibunt: quod facere solent non nisi impietate absorpti, ac diuina nihil facientes. Hoc ubi audiuit noua nupta, Deo impensè addicta, tum sensit, quàm citò mundi gaudia in luctum conuerterentur. Siquidem dolore & poenitudine plena, velut fulmine tacta in terram cecidit, cœpitque

VI.
PVELLA
QUALISIT
NUPTA
MARITO
INTELLIGIT.

que pectus palmis tundere, comas dilacera-
re, genas vnguibus foedare, facereque om-
nia, quæ Mænades solent, cum insaniunt;
repetito identidem clamore, *Hon cur nata
sum?* Aduolauit ad hunc vlulatum etiam
maritus, qui, intellecta questus causa,
diu contentè negauit, id quod reuera erat,
dictitans magnam esse hominum inuidiam,
qui in recentia matrimonia libenter soleant
discordias inseminare. Verùm puella, tum
se verbis eius credituram respondit, si facta
dictis competere. Atque vt fides consta-
ret, cras, inquebat, mecum in templum
venito, meque inspectante, ad sacrum sa-
cerdotis tribunal, atque inde ad diuina
mysteria sumenda accedito. Tunc enim ue-
rò oculis plus credam, quàm auribus. Hac
condicione adactus, tandem, quod res erat,
fessus est, totamque rei seriem retexuit,
pactumque cum Orco initum illi patefe-
cit.

VII. Morbo mariti percepto, innocens puel-
la illico cucurrit ad verum medicum S. Ba-
siliū Episcopum, eique omnem rerum ge-
starum ordinem recensuit. Is maritum ius-
sit accersiri, qui cum lachrymis illi om-
nia confessus est, nec quidquam negauit.

DEVM,
ANGELOS
BONOS,
IMMO ET
BONOS
HOMINES,
DIABOLO

Chi

Cui sanctus: Vis reuerti ad Deum? Et ille. Volo, sed non valeo, quia scripto abrenuntiaui Christo, & professionem feci diabolo. Hæc est causa, ob quam multi de sua salute desperant, putant enim, se non posse amplius à diabolo recedere. Cur? an quia peccata illorum sunt nimis multa & magna? At longè maior est misericordia Dei, quia infinita; & fuit, qui diceret: Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum. De qua misericordia dixi satis, in priore exemplo. Superest ergo altera causa dicentium, Volo, sed non valeo. At cur non vales? quia scripto (vel facto) abrenuntiaui Christo, & professionem feci diabolo. Quid igitur? vter est potentior? vides Fidei defectum? Si crederes Christum esse Deum, vti que crederes esse diabolo potentio- rem. Nam quis alterum fecit? Deus Angelum, an Angelus Deum? Si ergo Deum Angelus non fecit, sed ab eo factus est, potest ab eodem in totum destrui. Accedit, quòd & vim omnem à Deo acceperit, potest ergo eamdem Deus vel auferre, vel religare. Quid quòd omnes diaboli angelos Michaël vicit, & in infernum deiecit? An non Raphaël Tob. 8. f. Angelus

ESSE LONGE
POTENTIO-
RES.

Psal. 50. 7e

Tob. 8. f.

Angelus

Cap. VI. Magi conuersi exemplo

Angelus apprehendit demonium, & reliquit illud in deserto superioris Egypti? An non Apoc. 18. Ioannes vidit Angelum descendentem de celo, habentem clauem abyssi, & catenam magnam in manu sua? Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus, & Satanas, & ligauit eum per annos mille: & misit eum in abyssum, & clausit, & signauit super illum, ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille anni. Quid de Angelis dicam? de hominibus dicitur: Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nomine meo demonia eijcient, e corporibus & animabus. Quare etiam ad miserum hunc dixit: Ne desperaret; benignum esse Deum, & fortem, & omnipotentem, cui nullae omnium bonorum quoque aequae a malorum Angelorum vires possint comparari. Ita ubi miser credere pariterque sperare coepit, poenitentem crucis signo facto absoluit, & poenitentiae causa, per tres dies conclusit.

VIII. Nemo putet, peccatori confessio nihil esse laborandum. Adhuc multae radices, multae malae consuetudines resident in animo poenitentis. Quin & cacodemon non statim penitus cohibetur, sed permittitur tentare poenitentem; ut constantia eius probetur.

D. BAST-
LII CON-
TRA DIA-
BOLVM VI-
CTORIA.

betur

betur. Quare cum, tertio die transacto in
ieiunijs, D. Basilius ad inclusum suum re-
uerteretur, salute data, interrogauit: Quo-
modo haberet? Cui ille: *Sancte Dei, non
fero clamores demonum, terrores & lapida-
tiones, tenentium in manu scripta mea, &
dicentium: Tu venisti ad nos, non nos ad te.*
Ad hæc Basilius. Pugna, fili, inquiebat,
& in Deum crede, neque metue belluam
istam: pandere rictus, non mordere; mi-
nitati, non ferire potest. Clamando nihil
nocebit; neque terrendo proficiet, si tu
terrores illius contempnas. Lapidem ostendit,
sed non permittitur proijcere eum.
Scripta tua nihili facias, quæ serio pœni-
tens retractasti. Ita eum verbis solatus, &
pauillo cibo recreans, denuo signo crucis
facto inclusit, suaque iussit crimina deplo-
rare. Paucis elapsis diebus rediit denuo,
atque interrogauit, quo pacto iam viueret?
Ille, ô Pater, aiebat, à longe iam audio
minas eorum & clamores, sed oculis eorum
non video amplius. Quoniam autem scie-
bat Basilius, quanti res sit momenti ex un-
guibus inferni draconis euadere, data ei
esca rursus hominem quadraginta dies in-
clusit, vt pœnitentiam ageret. Quibus ex-
actis

actis reuersus est, & quaesuit, vt se iam haberet? Cui ille: *Bene, sancte Dei. Vidi enim te hodie pugnans pro me, & vincentem diabolum.* Mox igitur vir sanctus conuocato in templum omni populo mandauit, vt pro misero illo, ea nocte, preces ad Deum funderet. Postero die poenitentem suum manu apprehensum duxit in Ecclesiam. Sed non defuit tentator, qui & ipse sibi ante hac deuotum caput apprehensum conabatur è manibus Basilij eripere, idque adeo vehementer vt in retrahendo misero, ipsum Basilium impelleret, cum quo etiam palam disputabat. Dicebat enim: In prauiudicium meum hoc agis, Basili, ego non veni ad eum; ille vltro venit ad me; ille vltro auxilium à me postulauit; ille sua se mihi manu donauit; en chirographum illius, quod ego ad iudicium fero. Audiebat hanc vocem populus, & exclamabat: *Kyrie eleison.* Basilius verò dicebat: *Benedictus Deus. Non deflectet populus iste manum ab altitudine cali, donec reddas chartulam manuscriptam.* Adhortatus ergo praesentes omnes, vt non desisterent ab oratione ad caelum mittenda, Basilius, non antè cessauit, quàm schediasma per aërem delatum ab omnibus videretur.

tur

tur in manibus D. Basilij deponi. S. Pater autem, postquam Deo gratias retulit, En, inquit, peccator, agnoscis has litteras? illo dicente, agnoscere se, nempe manu sua scriptas, chartam dirupit, maritumque suæ coniugi, adiecta rectè deinceps viuendi regula, tradidit, tota ciuitate Cæsarea gaudente, & potentissimam Dei clementiam prædicante.

Multa hinc possent trahi vtilia documenta, ac præsertim illud de charitate fraterna, qua vxor maritum, maritus vxorem, frater fratrem, soror sororem, aut socius quicumque vel amicus socium vel amicum obligatus est ad Deum adducere; dum eum adducit ad Sacerdotem, & confessionem, ac pœnitentiam. Sed ego illud solum hîc vrgeo pœnitentiæ motiuum, quod à potentia Dei sumitur. Ea enim non solum est tanta, vt nullus sit tam magnus rex, aut tyrannus, quem, si delinquat, plectere non possit; verùm etiam, vt nullus peccator tam sit desperatus, tam consceleratus, tam Phlegethonti propinquus, vt eum non possit eripere è manibus inimici. Quod, vt credamus, persuadet nobis facilè infinita eius potentia, ad faciendum quidquid

L

volue-

IX.
POTEN-
TIA DEI
QUANTA?

voluerit, sine termino aut limite aliquo, si-
 ue numerum spectes, siue magnitudinem,
Exod. 15. & perfectionem. Hinc nomen est illi, *Om-*
3. *nipotens*, cuius omnipotentia eò se extendit,
 vt facere possit res omnes, quas infinita sua
 sapientia videt esse possibles, seu in quibus
 non sit contradictio, si fiant; iuxta illud Ie-
Jerem. 32. *remiæ: Numquid mihi difficile erit omne ver-*
27. *bum? & Angeli: Non erit impossibile apud*
Luc. 1. 37. *Deum omne verbum.* Hinc consequens est
 1. quòd Deus de nouo possit facere infiniti-
 ties plures res, quàm fecerit; quia totum,
 quod factum est, quasi nihil est, si cum eo,
 quod facere potest, conferatur. Qua de
Eccli. 42, *caussa ait Ecclesiasticus: Multa abscondita*
36, *sunt maiora his; pauca enim vidimus operum*
eius. Et si ergo mirabilis est Deus in ijs, quæ
 fecit, longè tamen mirabilior est in ijs,
 quæ faceere potest; nec vlla cogitatio po-
 tentiam eius potest assequi. 2. Quòd pos-
 sit Deus facere quidquid voluerit in rebus,
 quas iam fecit, mutans illas & transmutans
S. Thom. pro libitu suo. Quia teste sapiente, *ipse est*
1. part. q. *omnipotens super omnia opera sua.* Sic fecit
305. a. 6. non tantùm vt sol curreret per calum, sed
Eccli. 43. etiam vt ad Iosue imperium subsisteret, &
30. tempore Ezechia retrocederet; itemque,

vt, tempore Passionis, lumen suum mundo negaret. Ita & in aëre, in aquis, in terris mirabilia facit. 3. Quòd possit omnipotentia Dei exequi, quidquid eius voluntas potest velle, nam si Deus aliquid efficaciter vellet, quod efficere non posset, esset miserabilis, & non Deus. Quare sicut *omnia, quacumque, voluit Deus, fecit,* ita facere potest quacumque voluerit. *Subest enim tibi, cum volueris, posse,* ait sapiens. Nefas est igitur de omnipotentia dubitare ei, cui de voluntate Dei constat; & si non constat, dicendum est: *Domine, si vis, potes.* Constat autem, Deum nolle mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat. Non est igitur dubitandum, eum posse quemcumque peccatorem educere è lacu miseriarum suarum.

Hæc potentia Dei est talis, vt illi à se & natura sua competat, neque alterius ope indigeat. Ex bonitate tamen sua creaturas quoque participes facit eiusdem potentiarum, ita vt vnaquæque facere possit, quacumque suæ naturæ propriæ conueniunt. Homini- bus autem & Angelis aliam quamdam altiorem excellentioremque potentiam addit, quam habeant per naturam suam, dum

L 2

illos

Psal. 113.

11.

Sap. 12.

18.

Matth. 8.

2.

X.

POTEN-
TIA DEI
ETIAM
HOMINI-
BUS COM-
MUNICA-
TA.

illos adhibet vt instrumenta & coadiutores, ad res multas ipsius omnipotentiae proprias, teste Apostolo, qui ait: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Ad omnipotentiam pertinet peccata dimittere, vnde cum Christus Paralytico dixisset; *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua, quidam de Scribis dixerunt intra se: Hic blasphematur; quia eum non crediderunt esse Deum.* Hanc summam potestatem iniuriae diuinae remittendae, merito Deus sibi reseruasset; aut solis angelis dedisset, aut vni Pontifici Romae concessisset. Et fuisset adhuc magna gratia, si spe veniae obtinendae omnes peccatores Romam vsque excurrere debuissent; at tanta est clementia Iudicis summi, vt Apostolis, eorumque successoribus Episcopis, & sacerdotibus dederit auctoritatem ac potestatem remittendi ac retinendi peccata: Ad Petrum dixit: *Tibi dabo claves regni caelorum; & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis; & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis.* Deinde omnibus Apostolis: *Amen dico vobis, quodcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelo, & quaecumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelo, rursumque: Accipite*

Phil. 4. 13.

Matth. 9.

Matth. 16.

19.

Matth.

18. 18.

pise

pite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Absit, inquit S. Hieronymus, ut de his quidquam sinistri loquar, qui Apostolico gradu succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus, qui clauis regni caelorum habentes, quodammodo ante diem iudicij iudicant. Hanc potestatem etiam D. Hilarius, D. Chrysostomus, D. Augustinus & alij SS. PP. professi sunt; hanc Deus, in supra memorato exemplo, potestatem D. Basilio datam fuisse demonstrauit.

Jam ergo adeste, o peccatores, & dicite mihi, quid respondebitis Christo, vos damnaturo? nonne vestra negligentia peritis? Peccastis? peccatis saepe? peccastis enormiter? nec saepius, nec grauius potuistis peccare, quam Deus potuerit & possit ignoscere. Hanc potestatem dedit, non Angelo, non vni apud Indos quaerendo, sed Parocho, sed Pastori, sed Confessario vestro. Qui confiteri vult peccata, ait S. Augustinus, ut inueniat gratiam, quarat sacerdotem scientem ligare & soluere; ne cum negligens circa se extiterit, negligatur ab illo, qui eum misericorditer monet. Puella supradicta, maritum

Ioan. 20.
22.

S. Hieron.
nym. epi
2. ad Hee
liodor

S. Hilari
in Matthe
can. 18.

S. Chryso
l. 3. de sa
cerdot.

S. Aug.
lib. de ve
ra & falsa
penit.
cap. 10.

XI.

HANC
CONFES
SARII PO
TENTIAM
NON ESSE
NEGLI
GENDAM.

S. Aug.
loc. cit.

S. Aug.
in Psal.
94.

suum ad S. Basilium Episcopum, virum eruditum adduxit, non ut agant, qui aiunt, se adituros surdum, simplicem, senem somnolentum, qui nihil audiat, aut intelligat; aut etiam iurisdictione careat. Magus ille, postquam agnovit se Deum offendisse, voluit Deum confitendo palam glorificare. Numquid enim hoc non pertinet ad laudem Dei, ait S. Augustinus, quando confiteris peccata tua? immò verò maxime pertinet ad laudem DEI. Quare maxime pertinet ad laudem Dei, quando confiteris peccata tua? quia tantò amplius laudatur medicus, quanto plus desperabatur egrotus. Confitere itaque peccata tua, quo magis desperabas de te, propter iniquitates tuas. Tantò enim maior laus est ignoscentis, quanto maior exaggeratio est peccata confitentis. O quam multi salutem suam negligunt, dum negligunt confessionem? dum Deum ausi sunt offendere, & diabolo obistente, non audent placare? Magi, venefici, qui Deum & omnes cælites abiuraverunt, continentur & veniam impetrant, atque è faucibus Orci eripiuntur: & aliqui ob exiguum lucrum iniustum, ob rem alienam domi retentam; ob consuetudinem potandi, vel voluptatem carnis, de se, de salute,

sua,

sua, & quod pessimum est, de Dei misericordia ac potentia desperant? Age, vnusquisque se ipsum excitet, & vel iam sibi confessionem, non solum apud Deum, sed etiam, apud sacerdotem faciendam proponat.

Nemo, inquit S. Augustinus, sibi dicat: *Occultè ago, apud Deum ago. Ergo sine causa dictum est: Quæ solueritis in terra, soluta erunt in celo? ergo sine causa sunt clauis data Ecclesie Dei? frustramus Euangelium, frustramus verba Christi.* Si quis est, quem vel locus, vel amor seduxit, vt pactum cum diabolo iniret, animet se, credat Deo, aperiat se Confessario aliquando. Non curet minas diaboli lapides intentantis. Videt in exemplo superiori, nihil eum posse. Sæpe hoc genus hominum cogitat confiteri, sed plerumque retrahitur, vel pudore, vel desperatione. Indiget ergo Confessario, qui possit agere obstetricem, & partum promouere. Dicat: Domine, ego etiam sum talis, de quali locutus est Concionator. Ego etiam habeo aliquid negotij cum diabolo. Cetera curabit Confessarius, & liberabit eum à tyrannide tam graui. Non sinamus nostra negligentia Confessionis remedium interire. Quoties enim tales percussi, de-

S. Aug.
hom. 49.

cepti, vel crudelibus modis à malo dæmone tractati cogitant, & optant iugum tam Acheronticum à se se excutere? sed timent lapides, timent ne percutiantur à suo spiritu nigro: timent ne Confessarius non possit eos liberare. Audeant vel semel cor suum aperire; sperent, immò credant Deum diabolo esse fortiorem, & experientur, diabolum nihil posse; quod minatur, minas esse; eumque velut catena vinctum teneri.

XII.
NON
TANTVM
CONFI-
TENDVM,
SED RE-
CTE CON-
FITENDVM
ESSE.

S Ambr.
 lib. 1. ep.
 3. ad Sim-
 plicianũ.

*Video in paucis hanc esse negligentiam, vt omnino confessione non vtantur: verum, vt in alijs rebus pijs, quos diabolus non potest impedire, vt eas omittant, saltem conatur efficere, vt malè peragant. Confessio, ô peccator, non est, peccata tua narrare. Alioqui, qui in vino morantur, atque ebrij foedissima quæque sibi mutuo narrant, confiterentur; & qui gloriantur in rebus pessimis, vtque magni videantur, fingunt se fecisse, quæ non fecerunt, essent inter poenitentes numerandi. *Iudas ad remedium peruenire non potuit, ait S. Ambrosius, cùm diceret: Peccavi, quòd tradiderim sanguinem iustum. Indignus enim remedio fuit, quia non intimo mentis conuersus ingemuit, nec sedulo gessit poenitentiam. Tanta enim pietatis est.**

est Dominus IESVS, ut & ipsi donaret veniam, si Christi expectasset misericordiam. Ad confessionem pertinet, ut cum dolore & morore animæ instituat, sicut publicanus, Luc. 18. 13 qui pectus suum præ dolore percussit. A cuius exemplo longè absunt, qui tam pro-caciter sua flagitia narrant, ac si Confes-sarius ex ijs audiendis caperet voluptatem. Quin aliqui, dum ea confitentur, etiam sub-rident, quasi de ijs non doleant, sed gau-deant, & sibi gratulentur. Exomologesis, ait Tertullianus, mandat animum mœroribus deicere, illa qua peccauit tristi tractatione mu-tare, ingemiscere, lachrymari & mugire dies noctesq; ad Dominum Deum tuum. Hoc fa-cilè facit, qui agnoscit qualem quantum-que Dominum offenderit, quantum pœnæ promeruerit, quantumque insit in pecca-to mali, quod ut summum malum cupit posthac vitare. Hoc autem, qui non cu-pit, non rectè, sed sacrilegè confitetur. Alij in contrarium malè sunt verecundi. Etsi enim verecundam deceat esse confes-sionem, ne inhonesta inhonestè dicantur, atque quia, ut S. Ambrosius ait: *Erubescere debemus & condemnare peccatum, non de-fendere: quoniam pudore culpa minuitur, de-*

Luc. 18. 13

Tertull.
lib. de
pœnit.

S. Ambro-
lib. de
Cain &
Abel. c. 7.
Eccli. 4. 30

L 5

ensione

fensione cumulat, verum est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam. Erubescere, quia peccasti: sed ne te pudor impediatur à confessione. Cur enim erubescis coram homine dicere, quod non erubui coram Deo facere? Qui in navi vnum foramen relinquit apertum, totam nauim mergit, etsi mille alia obstruxerit. Vnum lethale vulnus chirurgo non aperire, fatis est ad mortem. Sic etsi cetera omnia dicas peccata, nihil tibi prodest tua confessio, quia vnum tegis; & plerumque non est minimum. At longè satius esset, coram vno homine mortali, peccatore, qui nihil audet reuelare, erubescere nunc, quam in iudicio olim Vniuersali, coram toto mundo. Verè poenitens, non solum non ridet, sed flet, & se instar Dauidis, instar Magdalene, palàm accusat, & in ruborem dat. Quamquam non debent peccata ita recenseri, vt ipse quoque Confessarius cogatur erubescere. Quid opus est narratione longa? quid rerum turpium descriptione, vt ipse quoque Confessarius, putet se coram esse, & omnia intueri? Si non ficti eiusmodi poenitentes tali narratiuncula cupiunt Confessarium contaminare, saltem

saltem Satan ea mente depingit illecebras, ut eum inesceret. Non erubescit suam culpam accusatam, qui ita eam accusat, ut alterum faciat erubescere audientem. Quem pudet peccasse, modestè fatetur delicta, non facundè; & sua, quod peccauit, verecundia plectit, non aliena. *Qui per vos peccastis, per vos erubescatis. Erubescencia enim ipsa partem habet remissionis*, ait S. Augustinus. *Ex misericordia enim hoc precepit Dominus, ut neminem pœniteret in occulto. In hoc enim, quod per seipsum dicit sacerdoti, & erubescenciam vincit, timore offensi fit venia criminis. Non fit autem venia, nisi culpam suam agnoscat, & apud se ipsum erubescat, non tamen ita erubescat, ut sacerdoti occulat. Hæc sunt vera humilitatis testimonia*, ait S. Gregorius, *& iniquitatem suam quemq; cognoscere, & cognitam vocem confessionis aperire, non excusare, non extenuare, non in maritum aut uxorem, aut socium reijcere, sed totam conscientiam reuelare integrè, sincerè, simpliciter, ut ita illam peruideat Confessarius, sicut inspicit Deus. Est quidem Deus omnipotens, & nullum non potest peccatorem saluare; sed qui creauit te sine te, & redemit te sine te,*
non

S. Aug.
lib. de
ver. &
fall. pœ-
nit. c. 104

S. Greg.
lib. 11.
Moral.
c. 13. & 14

non tamen etiam saluabit te sine te. Tua vera confessio debet adesse, si vis diuinam potentiam & misericordiam tibi non desse.

C A P V T VII.

RHEMENSIVM EXEM-
PLO NOS INSTRVI, QVO MO-
DO PRO PECCATIS NOSTRIS VEL
SATISFACERE, VEL SATISFATI
DEBEAMVS?

I.
HISTO-
RIAR AV-
THORES,
ET CAUS-
A CLA-
DIS.
Oth. Fris.
l. 4. c. 28.
Sigebert.
in Chron.
An. 453.
Nicol.
Olaus in
Attlia.
Vinc.
Spec. hi-
stor. l. 21.
cap. 37.

Historiæ, quam percensebo, com-
plures meminerunt insignes aut-
hores, Otho Frisingensis, Sige-
bertus, Nicolaus Olaus, Vincentius, Pau-
lus Diaconus, & alij. Circa annum Christi
Seruatoris 453. cùm Gallia maximè flo-
reret, vitia quoque cum fortuna inualue-
runt. Primùm auaritia, per varias inuen-
tiones ac titulos, ingentes opes cumulauit.
Postquam diuitiarum habuerunt satis, ne-
que vlla fuit laborandi necessitas, otio se se
dediderunt Galli: non iuuentus litteris,
non adultiores negotijs se se occupauerunt,
sed tota cura fuit in nouo vestium ornatu,
nouisque delicijs excogitandis. Ageban-
tur

tur